

Considerente care impun legiferarea Parcului Național al Munților Apuseni

Traian MICLE, Claudiu NEAG, Cătălina LUCACIU, Iustina NEAG

Lucrarea este dedicată tuturor celor ce au făcut ceva constructiv pentru Padiș în privința conservării acestuia, a dotării cu cele necesare pentru a fi cât mai accesibil - în condițiile conservării frumuseților naturale - și nu în ultimul rând, **silvicultorilor**, care prin profesionalismul lor au dus la înfrumusețarea peisajului, prin modul de gospodărire a pădurilor, a realizării, în cea mai mare parte, a amenajărilor și a curățării zonei de „*corpurile străine*” rămase în urma turiștilor.

Este motivată speranța ca, în curând, această zonă să își dobândească statutul meritat de arie protejată, urmând să intre într-un circuit turistic performant.

Dezideratul a fost și este să fie convinși locuitorii din apropierea Padișului ca prin subvențiile ce se vor acorda și prin turism li se va ameliora substanțial și situația materială. Acest lucru se justifică prin faptul ca în domeniul protecției naturii nimic nu se poate face fără să atragi populația de partea ta.

Zona Padiș - Cetățile Ponorului face parte din centrul Masivului Bihor din Munții Apuseni și reprezintă prin curiozitățile naturale și pitorescul sau un deosebit unicat turistic.

Padișul este situat în zona sud-estică a județului Bihor la cca. 15 km est de comuna Pietroasa. Zona cuprinde bazinul închis Padiș - Cetățile Ponorului, cu suprafață de 36 km², împreună cu Cheile Galbenei și Poiana Florilor, situate la sud-vest și zona Cheile Someșului Cald - Poiana, Vărășoaia - Poiana Cuciulata situate la nord. Aceasta este delimitată de: Culmea Cârliгатelor, Vârful Cuciulata și Valea Someșului Cald - la nord; Culmea Măgura Vânată, Vârful Biserica Moșului, Vârful Gârdișoara și Vârful Chicera - la est; Muntele Glăvoiu, Vârful Bortig, Valea Galbenei - la sud; Valea Galbenei, Vârful Balileasa, Valea Boghii, Creasta Cornetu și Abruptul Bălilesei - la vest.

Zona se situează integral, în raza Ocolului Silvic Sudrigiu din Direcția Silvică Bihor.

Zona Padiș - Cetățile Ponorului este o regiune carstică de o amplă întindere și mai ales, cu o mare concentrare de fenomene carstice, unele dintre ele de un deosebit interes științific și peisagistic, fiind declarate monumente ale naturii. De altfel, Munții Apuseni împreună cu Delta Dunării și zona mănăstirilor bucovinene au puncte de atracție remarcabile cu caracter de unicat. Ea este acoperită în cea mai mare parte cu vegetație, în special de păduri de rășinoase, ceea ce îi dă un aspect original, mult diferit de cel al altor regiuni carstice din lume.

Parcurile naționale cuprind cele mai emoționante, dramatice și inspirate peisaje, completate cu cele mai frumoase sisteme de viață sălbatică și câteva din cele mai vechi culturi umane din Europa. Împreună cu peisajele protejate, ele trebuie să facă față unui viitor incert. Totuși, Europa este în multe privințe norocoasă, în comparație cu alte părți ale lumii, prin faptul ca se bucură de o populație umană, în general stabilă, de o relativă prosperitate, de o capacitate agricolă în surplus, și de un nou climat de cooperare între națiuni. Toți acești factori creează un context potrivit pentru parcurile naționale din Europa.

Ațiunea privind parcurile naționale din Europa este un răspuns la oportunitatea "Parcuri pentru viața", și la chemarea Congresului Mondial al Parcurilor, Caracas 1992. De asemenea, se constituie ca o urmare a deciziilor Summit-ului Pământului de la Rio - 1991 - și a pledoariei pentru o susținere mai energetică a "Grijii pentru pământ".

În condițiile actuale conservarea și protejarea naturii au semnificații mai profunde, mai cuprinzătoare, datorită faptului că acestea au un dublu obiectiv:

- pe de o parte, protecția naturii față de aspectele nefaste ale evoluției societății contemporane, care au dus în numeroase situații, la o intensă distrugere a peisajului, uneori cu urmări grave asupra echilibrului biologic a Pământului;
- pe de altă parte, de a proteja cadrul natural pentru a-l pune la dispoziția oamenilor pentru odihnă și recreare.

În prezent, politiciile conservării "clasice" a naturii, adică politiciile de conservare a naturii împotriva influențelor negative ale omului, i s-a adăugat și politica de protecție a naturii, în folosul omului, din cauza tehnicizării crescânde a societății, a nevoilor umane, de compensare fizică și psihică care se îndreaptă spre natură, în mijlocul căreia oamenii găsesc condiții favorabile pentru menținerea sănătății și pentru destindere. Necesitățile enumerate sunt satisfăcute, în mare măsură, prin turism, natura fiind materia primă pentru acesta.

Relațiile între cerințele impuse de menținerea echilibrului mediului natural și cele impuse de practicarea turismului sunt rezolvate, în mai multe țări, prin crearea unor organisme speciale din care fac parte și parcurile naționale.

Sonneman (1970), unul dintre susținătorii creării parcurilor naționale în Germania spunea despre rolul acestora : "Noi vrem să protejăm natura nu numai pentru ea însăși, ci și pentru oamenii care caută, în aceasta, o sursă de bucurie, sănătate și recreare inteligentă"

Pe plan internațional, mai ales în țările puternic industrializate, se remarcă o creștere însemnată a interesului turiștilor pentru parcurile naționale. În cadrul acestora, o situație deosebită o prezintă parcurile bilaterale situate în zonele de frontieră a două sau mai multe state.

Pe plan european există astfel de parcuri, care depășesc frontierele unei țări, scopul lor fiind de a păstra peisaje și ecosisteme naturale caracteristice și de a le pune la dispoziția locuitorilor țării respective, sau locuitorilor altor țări. Aceste parcuri se creează pe baza unor înțelegeri între statele în cauză, fiind necesare unele reglementări pe planuri : juridice, financiare, vamale etc. Asemenea parcuri

există la frontiera franco-spaniolă (în Pirinei), italo-elvețiană, suedo-norvegiană, ceho-poloneză și sovieto-slovacă.

În majoritatea țărilor, parcurile naționale sunt create, în principal, în scop științific, educativ și turistic, fără a urmări, în mod deosebit, beneficii financiare. În măsura în care sunt utilizate, preponderent pentru turism, ele reprezintă și un interes economic imediat.

Realitatea confirmă cele expuse, obținându-se rezultate satisfăcătoare, sub aspect economic, printr-o exploatare turistică rațională și a parcurilor. Este relevant de prezentat o situație comparativă a cheltuielilor și încasărilor din turism în anii 1984 și 1992, în câteva țări.

Tabelul 1. Situația comparativă a cheltuielilor și încasărilor din turism în unele țări

Table 1. Tourism expenses and incomes in some countries

Țara	Cheltuieli (mii \$)		Încasări (mii \$)		Sold (mii \$)	
	1984	1992	1984	1992	1984	1992
Germania	13910	37144	5479	11100	-8431	-26044
Austria	2607	8341	5029	14235	2422	5894
Franța	4317	9227	7598	22190	3281	12963
Grecia	303	504	1309	2600	1006	2096
Italia	2098	16200	8595	20013	6497	3813
Spania	640	4749	7760	21300	7120	16551
Elveția	2288	6111	3171	7590	883	1479
S.U.A.	15805	43684	11426	49000	-4379	5316
Canada	3883	11167	2828	5750	-1055	-5417

*Sursa : OMT, Tourism Trends World - wide în Europe

Ca un comentariu, specialiștii apreciază ca tabelul ar trebui completat prin adăugarea încasărilor din transporturile turistice internaționale, precum și a celor care fără turism nu s-ar realiza.

Din *tabelul 1* se remarcă faptul că încasările au crescut considerabil în anul 1992 față de 1984, aspect ce a permis să se cheltuiască mai mult pentru asigurarea unui confort sporit turiștilor.

Veniturile care se pot realiza, în general, prin exploatarea turistică a parcurilor naționale, pot proveni din taxele de intrare în parc (intrarea în unele parcuri este gratuită, iar în alte țări aceasta este între 0,2 și 6 dolari americani, uneori tariful pentru străini fiind diferit) din taxele de parcare, din taxele de intrare în terenuri sportive, din taxele de vizitare a diferitelor obiective turistice etc., la care se adaugă încasările provenite din utilizarea bazelor de cazare, alimentație, comerț specific etc.

Este important de subliniat faptul că în județul Alba, deocamdată, a pornit un agroturism aducător de importante venituri, mobilul principal al acestuia fiind punctele de atracție turistică din Apuseni. Există și un organism internațional care a generat acest agroturism și anume - "Operațiunea Satele Romane" (O.V.R.) fiind vorba de o cooperare romano-franceza.

În zona bihoreană a viitorului parc național s-au realizat încasări care se mențin la o cotă ridicată (peste 70.000 \$ anual) în ultimii patru ani ; numărul

turiștilor, în aceeași perioadă, fiind de peste 52 mii (anual), așa cum rezultă din datele din tabelele nr.2 și nr.3.

Tabelul 2. Sume încasate din practicarea agroturismului
Table 2. Agro tourism incomes

Localitatea Anul	Chișcău	Buntești	Pietroasa	Total (mii lei)	Total (\$)
1994	-	-	40	40	24
1995	-	-	142	142	72
1996	-	2500	596	3096	1022
1997	670000	2800	1464	674264	95885
1998	900000	4300	1131	905431	104432
1999	1100000	5200	5415	1110615	70114
2000	1500000	5800	11785	1517585	71054

Tabelul 3. Numărul de persoane sosite în unele localități pentru practicarea agroturismului

Table 3. The number of people arrived in agro tourism locations
(mii turiști)

Localitatea Anul	Chișcău	Buntești	Pietroasa	Total
1994	-	-	40	40
1995	-	-	30	30
1996	-	2	24	26
1997	36	2,2	19	57,2
1998	38	3,5	15	56,5
1999	42	2,1	8	52,1
2000	56	2,3	12	70,3

Problema organizării și amenajării parcurilor naționale este actuală și pentru țara noastră întrucât în cadrul teritoriului sunt zone nealterate de activitatea omului sau zone care trebuie apărute de influența negativă a acestuia și care cuprind peisaje remarcabile și fenomene naturale caracteristice, care pot oferi turiștilor nenumărate posibilități de instruire, odihnă, recreare și destindere. În condițiile economiei de piață printr-un management competent, chiar prin reducerea cotei de tăiere a masei lemnoase se pot asigura fondurile necesare pentru gospodărirea științifică, cu respectarea tuturor restricțiilor, care se impun, atât în zona rezervațiilor integrale, cât și în zona tampon.

Valoarea turistică a Munților Apuseni este întregită de numeroasele monumente istorice și de artă care evocă momente importante din istoria poporului nostru și în special, momente legate de numele conducătorilor mișcărilor revoluționare din 1784 și 1848. Este foarte important să fie evidențiat faptul că amintirea peste secole a unuia dintre capii "Răscoalei din 1784", este păstrată de un exemplar multiseclar de stejar, specia forestieră românească mândria pădurilor noastre (în vârstă de peste 300 ani) numit "Gorunul lui Horea". De menționat că în zona Munților Apuseni nu se disting cele două specii, gorunul și stejarul, ambele fiind numite "goron". Acest arbore, monument al naturii se găsește în incinta "Cimitirului Țebea", cimitir în care, alături de alți oameni de seamă ai neamului românesc, își doarme somnul de veci "*Craiul Munților Apuseni*" - Avram Iancu. Ca un fapt inedit, izvorul din care autorul lucrării a băut prima dată apă în viața lui (și de altfel singurul izvor din care a băut apă până a terminat patru clase - 11 ani) se află la baza a doi stejari seculari, cunoscuți în satul lui natal tot sub denumirea de „*goroni*”. Din venerație pentru meseria de silvicultor a avut grijă că după ce a ajuns inginer, să contribuie la declararea acestora ca monumente ale naturii.

Interesul turistic al parcurilor naționale este sporit și de elementul uman, care, în Munții Apuseni și-a legat organic viața de pădure, în ambianța căreia s-au păstrat și dezvoltat originale elemente etnografice și folclorice. Lemnul a avut și are și în prezent, cele mai multe utilizări dintre toate materialele atât în gospodărie, cât și în afara acesteia, existând printre altele și o mașină de dezaripat semințe de rășinoase construită aproape numai din lemn, mașină despre care nu se pomenește nimic în nici o lucrare de specialitate. În unele locuri, la căpătâiul celor dragi, în locul unde-și dorm somnul de veci, se plantează câte un molid, care este apoi îngrijit, cimitirele mai vechi fiind adevărate păduri („*Pădure contra viața!?*”).

Cu toate că fantezia religioasă a locuitorilor Munților Apuseni nu a mers așa departe ca a incașilor, nu este deloc o exagerare dacă se consideră că, așa cum incașii au o „*Mama Pacha*” (Mama Pământ), „*punct*” final în călătoria vieții și stăpâna tuturor lucrurilor și locuitorii Munților Apuseni au o „*Mama Silva*”, „*fiică a Mamei Pacha*” care îndeplinește cu prisosință rolul „*Mamei Pacha*” pentru moși.

Pe linia celor prezentate mai sus se înscriu și preocupările lui pentru elaborarea tezei de doctorat de fată.

Lucrarea face parte din grupul puținelor publicații dedicate, aproape în exclusivitate, prezentării potențialului turistic natural al zonei carstice Padiș - Cetățile Ponorului.

Bibliografie

Micle, T., 2004, *Arboretele din zona carstică Padiș – Cetățile Ponorului. Măsuri de gospodărire în vederea creșterii potențialului turistic*, Manuscris

Abstract

Some consideration regarding the legalization of Apuseni National Park

The Apuseni Mountains together with the Danube Delta and the area of the Bucovinian Monasteries, have remarkable attraction sites. They are unique. In Apuseni the area which will be the National Park is covered, in most part, by vegetation (plants), especially with conifer forests, which has no resemblance with other conifer forests from other parts of the world.

The Citadels of Ponor (Cetățile Ponorului) are champions of the European carstic.

Keywords: agro tourism, Apuseni Mountains

Ing. Traian Micle,
Direcția Silvică Bihor

Drd. Medic Cătălina Lucaciu

Drd. ing. Claudiu Neag
Direcția Silvică Bihor

Drd. Medic Iustina Neag